

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 30/2023-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Združenie domových samospráv, o. z.**, IČO 31 820 174, Rovniankova 14, Bratislava, zastúpeného AK Tkáč & Partners, s. r. o., Hrnčiarska 29, Košice, v mene ktorej koná advokát JUDr. Ján Tkáč, proti uzneseniu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky č. k. 1Sžk/34/2021 z 30. marca 2022 a postupu Krajského súdu Trnava bez bližšieho označenia konania takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 29 ods. 1, čl. 44, čl. 45 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 37, čl. 41 a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu správne súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ namieta aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) bez bližšieho označenia konania pri doručovaní napadnutého uznesenia najvyššieho správneho súdu. Žiada prikázať krajskému súdu napadnuté uznesenie doručiť bez prietahov zákonným spôsobom.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a napadnutého uznesenia vyplýva nasledovný stav veci:

3. Mesto Skalica ako špeciálny stavebný úrad (ďalej len „stavebný úrad“) rozhodnutím z 8. novembra 2019 povolilo zmenu nedokončenej dopravnej stavby (bytové domy „Pri Mlyne“ na Čulenovej ulici v Skalici – bytový dom 4, komunikácie a spevnené plochy) v rozsahu zmeny termínu ukončenia stavby do 31. decembra 2020 (v zmysle právoplatného stavebného povolenia

z 18. augusta 2017 bol stanovený termín ukončenia 12/2018, pozn.). Ostatné podmienky pôvodného stavebného povolenia ostali v platnosti. Mesto Skalica tiež v tomto rozhodnutí určilo, že stavba musí byť naďalej uskutočňovaná podľa už overenej dokumentácie a akékoľvek zmeny sa nesmú uskutočniť bez predchádzajúceho povolenia stavebného úradu. Toto administratívne konanie sa začalo podaním žiadosti stavebníka z 25. septembra 2019 o povolenie zmeny stavby pred dokončením, ktorá obsahovala jedinú požiadavku na predĺženie termínu ukončenia stavby, čím bol vymedzený predmet administratívneho konania. Stavebný úrad preto upustil od miestneho zisťovania aj ústneho pojednávania, upovedomil účastníkov konania o možnosti nahliadnuť do dokumentácie a určil lehotu na vznesenie prípadných námietok do 31. októbra 2019. V tejto lehote neboli vznesené žiadne námietky.

4. Proti tomuto rozhodnutiu stavebného úradu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol Okresný úrad Skalica, odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií (ďalej len „okresný úrad“) rozhodnutím z 27. apríla 2020 tak, že sťažovateľom podané odvolanie zamietol a rozhodnutie stavebného úradu potvrdil ako vecne správne, pretože predmetom napadnutého rozhodnutia bola len zmena termínu dokončenia stavby, čoho sa odvolacie námietky netýkali a smerovali proti pôvodnému právoplatnému stavebnému povoleniu.

5. Správnu žalobu, ktorou sa sťažovateľ domáhal zrušenia rozhodnutia okresného úradu, Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) odmietol uznesením č. k. 14S/50/2020 z 30. októbra 2020 podľa § 28 v spojení s § 98 ods. 1 písm. h) Správneho súdneho poriadku. V odôvodnení krajský súd poukázal na to, že predmetom administratívneho konania bola len zmena termínu dokončenia stavby uskutočňovanej na základe už právoplatného stavebného povolenia, k čomu námietky uplatnené v správnej žalobe nesmerujú, žiadne námietky neboli uplatnené ani v administratívnom odvolacom konaní a právo na priaznivé životné prostredie nemôže byť dotknuté zmenou termínu dokončenia stavby. Sťažovateľ teda podľa názoru krajského súdu namietať s predmetom konania nesúvisiace skutočnosti, žaloba mala „šablónovitý charakter“, mnohými inými správnymi žalobami sťažovateľ opakovane namieta totožné skutočnosti, pričom sťažovateľ len v roku 2020 podal na tento krajský súd 22 správnych žalôb. Krajský súd preto uzavrel, že podaním tejto správnej žaloby došlo k zneužitiu práva na prístup k správne súdu, čo vedie k záveru o jej šikanóznej povahe, pretože všeobecne formulované žalobné body nevykazujú ani vážnosť, ani dôležitosť vo vzťahu k predmetu konania.

6. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ kasačnú sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší správny súd napadnutým uznesením tak, že ju zamietol, pretože sa stotožnil s posúdením podania žaloby ako zneužitia práva na prístup k súdu, ktorého cieľom je len formálne vyvolanie súdneho sporu, a to s poukazom na to, že žaloba neodrážala špecifiká preskúmaného rozhodnutia, mala ale všeobecnú povahu. Najvyšší správny súd prihliadol aj na to, že sťažovateľ iniciuje veľké množstvo súdnych sporov, v ktorých opakovane namieta totožné alebo obdobné skutočnosti bez vysvetlenia dopadu na konkrétne preskúmané rozhodnutie, a to na všetkých správnych súdoch v Slovenskej republike. K námietkam uviedol, že v danom prípade založil krajský súd svoj záver na zjavne šikanóznom charaktere žaloby vo vzťahu k súdu, pretože bola podávaná bez racionálneho základu ochrany konkrétnych práv (len pre samotné vedenie sporu), a nie na zneužití práva vo vzťahu k inému účastníkovi konania s cieľom úmyselného poškodenia tohto druhého účastníka. Najvyšší správny súd poukázal aj na to, že vedie 44 vecí sťažovateľa a v žiadnej z nich nebol na správnych súdoch úspešný, žaloby mali rovnakú alebo podobnú

štruktúru, obmedzujú sa na všeobecné argumenty a porušenie práv namieta sťažovateľ vo všeobecnosti. Najvyšší správny súd konštatoval, že krajský súd správne vyhodnotil aj absenciu vzťahu medzi námietkami a predmetom administratívneho konania. Verejný záujem na spolupodieľaní sa na ochrane životného prostredia deklarovaný sťažovateľom predpokladá podľa názoru najvyššieho správneho súdu podávanie kvalifikovaných a vecných argumentov z oblasti životného prostredia. Tento účel nemožno naplniť všeobecnými a vecne nesúvisiacimi námietkami. Z uvedených dôvodov usudzoval kasačný súd nedostatok skutočného záujmu sťažovateľa o ochranu životného prostredia a len formálne podanie žaloby.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Proti napadnutému uzneseniu najvyššieho správneho súdu podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej popísal priebeh konaní pred správnymi orgánmi a správnymi súdmi, uviedol rozsiahle úvahy na tému významu občianskeho aktivizmu v oblasti životného prostredia a jeho prínosu pre spoločnosť, ako aj svoje presvedčenie o zaujatosti politickej reprezentácie voči sťažovateľovi, ktorá sa prejavuje aj v činnosti správnych orgánov a súdov. Ústavnoprávne relevantná argumentácia proti napadnutému uzneseniu je ťažiskovo zameraná na vyjadrenie nesúhlasu s posúdením sťažovateľovho využívania právnych prostriedkov priznaných mu zákonom ako zneužitie práva alebo šikanózný výkon práv, pretože sleduje vždy záujem verejnosti o maximalizáciu ochrany životného prostredia, a nie šikanovanie alebo spôsobovanie ujmy protistrane. Pre nečestný prístup sťažovateľa by podľa jeho názoru musela byť preukázaná absencia „ochranárstva“ a skutočnosť, že mu nešlo o dosiahnutie všeobecného blaha. Najvyšší správny súd tak podľa jeho názoru prekročil svoju právomoc, keď sa stotožnil s právnym posúdením šikanózneho výkonu práva bez preukázania objektívnej, ako aj subjektívnej stránky konania zneužívajúceho právo. Zároveň neprimerane a nezákonne zasiahol aj do činnosti občianskych združení v oblasti životného prostredia, pretože sa snaží týmto spôsobom dosiahnuť, aby sa nevenovali svojej činnosti. Napadnuté uznesenie tiež podľa názoru sťažovateľa odstraňuje rozdiel medzi odmietnutím žaloby a jej meritórnym zamietnutím, svojím výkladom fakticky novelizuje právnu normu a zároveň porušuje jeho právo na dobrú povest'. Sťažovateľ ďalej poukázal na pozitívny záväzok štátu podľa čl. 3 Aarhurského dohovoru umožniť verejnosti zúčastňovať sa na rozhodovacom procese a získať prístup verejnosti k spravodlivosti vo veciach životného prostredia. Absencia odôvodnenia napadnutého uznesenia vo vzťahu k otázkam, v čom sťažovateľ koná v rozpore so zákonom, či komu chce škodiť svojím konaním, spôsobuje podľa jeho názoru nepreskúmateľnosť uznesenia.

8. Sťažovateľ vo vzťahu k postupu krajského súdu pri doručovaní napadnutého uznesenia najvyššieho správneho súdu namieta, že rozhodnutie bolo doručené jeho právnomu zástupcovi v listinnej podobe, a nie do elektronickej schránky, čo považuje za jediné účinné doručenie podľa § 821 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) (s poukazom na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9Cdo/124/2021 zo 16. júna 2021). Týmto nesprávnym postupom krajského súdu dochádza k zbytočným prietahom v konaní, pretože rozhodnutie nebolo sťažovateľovi podľa jeho názoru dosiaľ účinne doručené, čo zároveň porušuje jeho právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľa o nesprávnosti ustálenia šikanózneho povahy jeho správnej žaloby, ako aj nedostatok odôvodnenia napadnutého uznesenia vo vzťahu k skutočnostiam, z ktorých všeobecné súdy pri ustálení tohto záveru vychádzali. Ďalšia námietka smeruje k neúčinnosti doručenia napadnutého uznesenia v listinnej podobe.

10. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia pri predbežnom prerokovaní sťažnosti dospel k záveru, že neobstojí tvrdenie sťažovateľa o jeho arbitrárnosti či nedostatku dôvodov vo vzťahu k zneužitiu práva na prístup k súdu.

11. Koncepcia správneho súdnictva vychádza z prísnej koncentračnej zásady, v zmysle ktorej je správny súd oprávnený prihliadať len na také námietky uplatnené správnu žalobou, ktoré boli účinne uplatnené (teda včas splnená povinnosť tvrdenia a predloženia dôkazov k týmto tvrdeniam) už v správnom konaní, a to najneskôr pred odvolacím správnym orgánom, keďže tento je oprávnený preskúmať napadnutý individuálny správny akt vydaný správnym orgánom prvého stupňa v celom rozsahu a odstrániť všetky jeho vady. Úloha správneho súdu sa v zásade obmedzuje len na posúdenie zákonnosti vysporiadania sa správnymi orgánmi s relevantnými námietkami účastníkov správnych konaní uplatnenými pred samotnými správnymi orgánmi. Uvedené vyplýva z dôsledného odlišovania právomoci správnych (výkonných) orgánov a súdnictva súvisiaceho s deľbou moci v právnom štáte. Správne súdy nemôžu nahrádzať činnosť orgánov verejnej správy, preto aj účastník správneho konania je povinný svoje oprávnené záujmy účinne hájiť už v konaní pred správnymi orgánmi a nespoliehať sa výlučne na aktivitu správneho orgánu, aby mal správny orgán možnosť sa jeho argumentáciou a predloženými dôkaznými prostriedkami účinne zaoberať a vyhodnotiť ich v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia.

12. Vzhľadom na to, že sťažovateľ v prvostupňovom správnom konaní neuplatnil žiadne námietky a v následnom odvolacom konaní, ako aj správnu žalobou uplatňoval námietky nesúvisiace s predmetom konania vymedzeným rozhodnutím o zmene termínu dokončenia stavby, ktoré boli navyše naformulované vágne, teoreticky a šablónovite, je záver všeobecných súdov o tom, že ide o neúčelné a iracionálne vyvolanie súdneho konania bez reálneho záujmu o konkrétne zlepšenie ochrany životného prostredia logický, presvedčivý a ústavne akceptovateľný. Uvedený názor podporuje aj fakt, že nejde u sťažovateľa o ojedinelý prípad zneužitia procesných oprávnení vzhľadom na počet jeho neúspešných žalôb. Po preskúmaní uznesenia ústavný súd konštatuje, že z jeho odôvodnenia je zrejmý skutkový stav a dôsledne odôvodnenie skutočnosti, z ktorých najvyšší správny súd pri kreovaní tohto názoru vychádzal. Nemožno preto prisvedčiť názoru sťažovateľa, že jeho žaloba bola odmietnutá z dôvodu politických tlakov či svojvôle ovplyvnenej predsudkami voči sťažovateľovi.

13. Ústavný súd preto dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým rozhodnutím najvyššieho správneho súdu a obsahom označených základných práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení.

14. Vo vzťahu k postupu krajského súdu pri doručovaní napadnutého uznesenia ústavný súd konštatuje, že doručenie uznesenia právnomu zástupcovi sťažovateľa v listinnej podobe je

rovnocenným spôsobom oznámenia rozhodnutia, ktorý efektívne vyvoláva účinky doručenia rovnako, akoby tomu bolo v prípade jeho elektronického doručenia do elektronickej schránky právneho zástupcu. Uvedený názor o rovnocennosti spôsobu doručenia a výberu spôsobu na strane súdu podporuje aj § 821 ods. 5 zákona o súdoch, podľa ktorého súd na žiadosť účastníka doručí rozhodnutie aj v elektronickej podobe jeho prevedením z listinnej podoby alebo naopak. Ustanovenie § 821 ods. 3 zákona o súdoch upravuje postup iných orgánov verejnej moci, účastníkov a ich zástupcov pri doručovaní dokumentov do elektronickej schránky súdu, ide teda o situácie, kde súd vystupuje ako príjemca dokumentov, nie ich odosielateľ. Námietku o neúčinnosti doručenia napadnutého uznesenia a z tohto vyplývajúce trvanie konania poznačené pried'ahmi preto ústavný súd hodnotí tiež ako zjavne neopodstatnenú.

15. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú s'ťažnosť s'ťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. januára 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu